

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak,
jsou Mgr. Hana Zimová a Anna Nováková.*

Nový začátek (New start) CZ. 1.07/1.4.00/21.1409

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

č. 18

název	Celková časová osa
anotace	<i>Výklad zaměřený na orientaci se na časové ose dle znalého učiva.</i>
očekávaný výstup	ZV – LMP Člověk a společnost – 2. stupeň D – popsat život v době starověkých civilizací
druh učebního materiálu	Prezentace
druh interaktivity	Výklad
ročník	6.

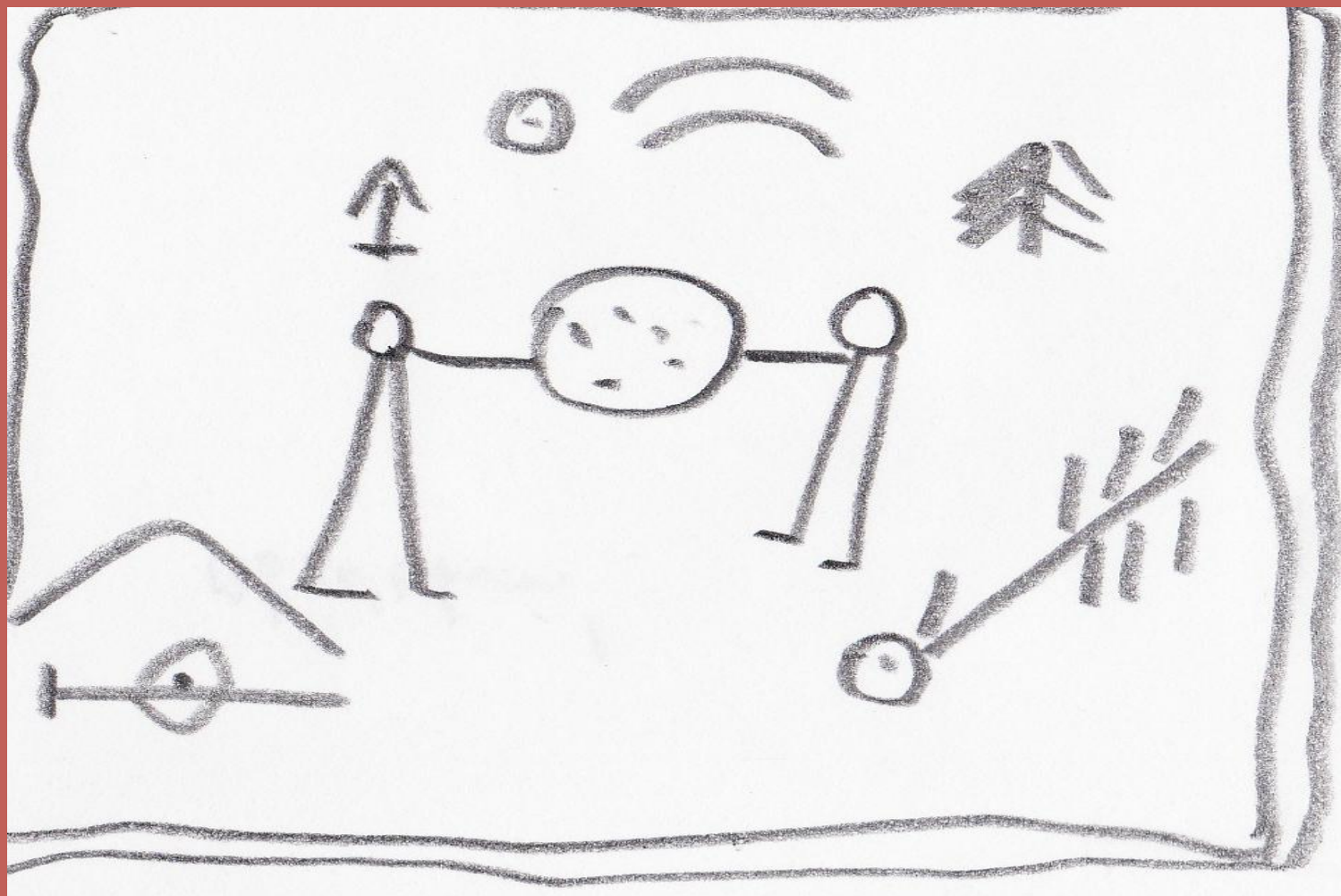
Mezopotámie

- kolébka civilizace

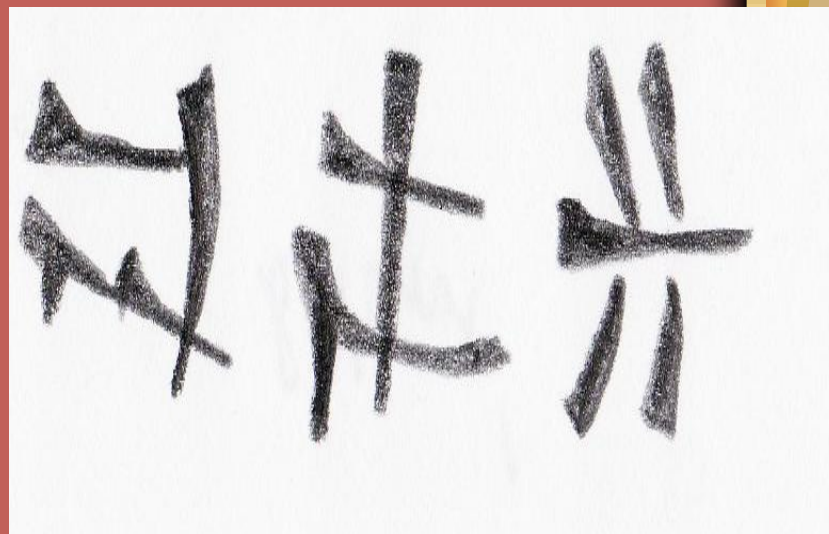
- oblast mezi řekami Eufrat a Tigris = **Mezopotámie** (= meziříčí)
- začali stavět zavlažovací kanály
- pěstovali obilí, sezam, datlové palmy, olivy, vinnou révu
- chovali dobytek
- **Sumerové** – používali obrázkové, potom klínové písmo, vynalezli hrnčířský kruh

Obrázkové písmo

Klínové písmo

Hrnčířský kruh dnes

Egypt

- jeho dějiny se dělí na: ***Starou říši, Střední říši a Novou říši***
- **Stará říše**: stavby hrobek faraonů = pyramid, mumie, hieroglyfy – papyrus, sfingy, kolosy
- **Nová říše**: chrámy v Luxoru a skalní hrobky v Údolí králů

**Stavbám ve
tvaru jehlanu Δ
se říká**

a) stan

b) pyramida

Tyto stavby sloužily:

a) k bydlení

b) jako hrobky faraonů

Sochám u pyramid se říká:

- a) mumie**
- b) sfingy**
- c) oáza**

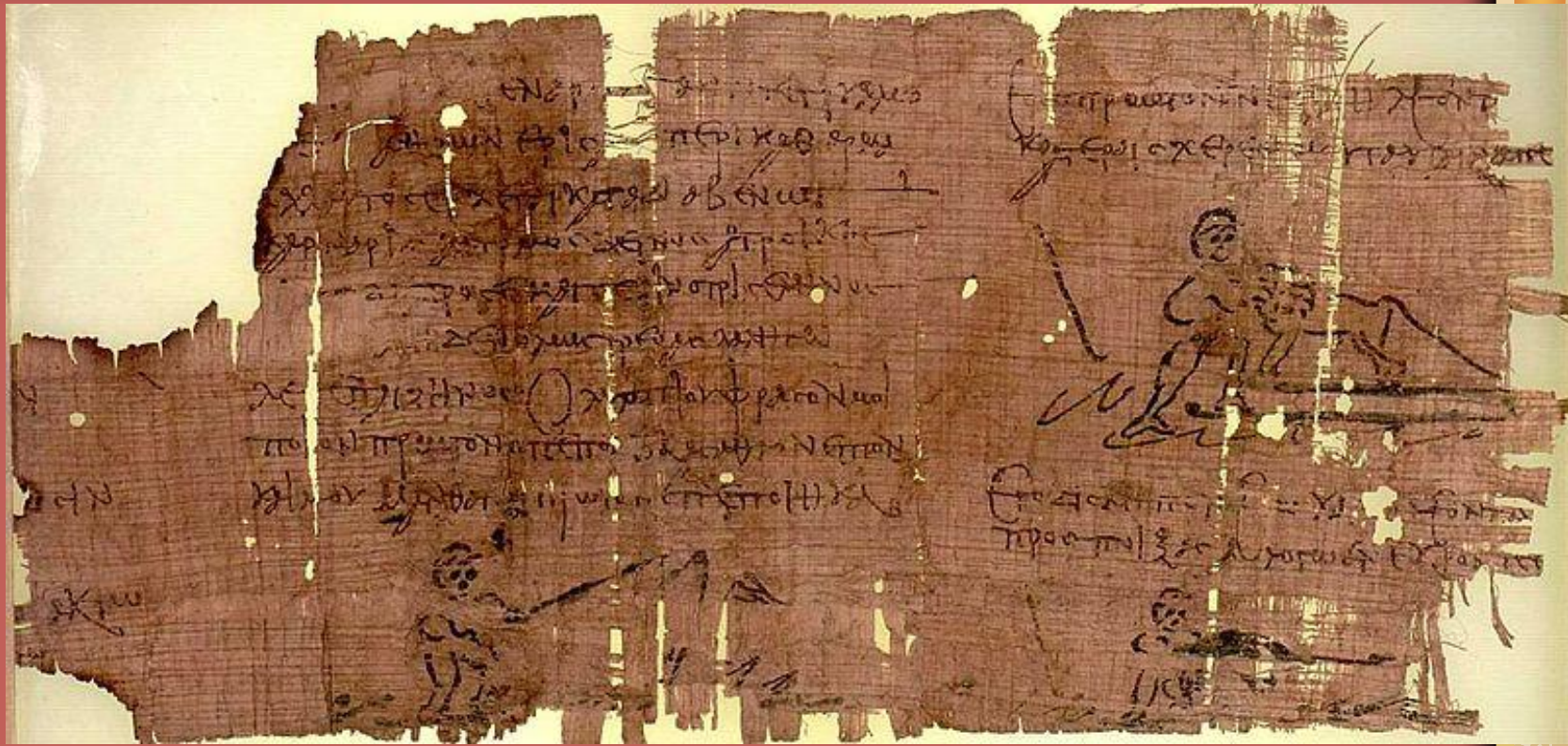

Mumie je:

a) tělo psa

b) hrob

**c) tělo mrtvého člověka chráněné
před rozpadem**

Staří Egypt'ané psali na:

- a) papyrus**
- b) kámen**
- c) kůži**

Indie

Jaké **stavby** se stavěly ve starověké Indii ?

- a) malé domky
- b) poschodřové domy z cihel
- c) dřevěné chalupy

Velká **náboženství** v Indii se nazývala:

- a) křesťanské a husitské
- b) hinduismus a buddhismus

Čína

Jak se jmenuje **stavba** v Číně, která oddělovala zemi od ostatního světa?

- a) pyramida
- b) Velká čínská zeď

Řecká civilizace

- dala základ současným moderním západním civilizacím
- civilizace starověkého Řecka měla ohromný vliv na **jazyk, politiku, vzdělávací systém, filozofii, vědu a umění**

Panthenón – palác, symbol starověkého Řecka

Minojská civilizace

- vznikla na Krétě
- nazývala se podle krále Minos(= *tyran*), který nechal postavit *labyrint* (bludiště)
- Minojci budovali *města* a v nich *paláce*, které byly *neopevněné*, přirozenou ochranu poskytovalo *moře*
- byly zdobené sochami a malbami = *freskami*
- nejznámější palác stojí ve městě *Knóssos*

Město Knóssos

– zbytky minojského paláce

Mykéňané

■ pravděpodobně po zemětřesení či výbuchu sopky skončila civilizace Minojců a vznikla nová – *mykénská* – asi v 16. st. př. n. l.

■ V jakých oborech vynikali?

Byli to dobří **válečníci, zemědělci, obchodníci a mořeplavci**

Paláce

- nejvýznamnějším centrem byly **Mykény** na Peloponéském poloostrově
- stejně jako Minojci stavěli **paláce** a zdobili je **freskami**
- opevňovali je **hradbami** z velkých kamenů = **kyklopské hradby**, protože **vládci** proti sobě často bojovali
- byli to zdatní válečníci

Kyklopské hradby

Okolí paláců

- města byla stavěna za palácovými zdmi
- v okolí paláců stavěli domy
- ve městech byla kanalizace, vodovod, domy s koupelnami, vybudovali síť silnic
- stavěli hroby ve tvaru včelího úlu
- byly v nich nalezeny bronzové zbraně, keramika apod. – to svědčilo o řemeslnické dovednosti Mykéňanů

Dórové

- ve 12. století př. n. l. zanikla civilizace Mykén a vznikla nová – do Řecka přišli **Dórové**, kteří vyhnali původní obyvatelstvo do hornatých oblastí a na ostrovy v Egejském moři
- nebyli tak vzdělaní jako Minojci a Mykéňané, proto se toto období nazývalo „**temné**“, byla zapomenuta znalost písma

Rozvoj dórské kultury

- rozvíjelo se zemědělství, obchod i řemesla
- přinesli s sebou znalost **železa**, vystřídalo *bronz*
- kolem r. 800 př. n. l. se již běžně používaly *železné nástroje, zbraně*

Městské státy

- okolo 5. století př. n. l. byly založeny tzv. **městské státy**
- vládli v nich **občané**, kteří se zde narodili
- vlastnili **půdu a budovy**
- hlasovali o **zákonech**
- **volili úředníky**
- mohli být jako úředníci zvoleni
- nejznámějšími byly – **Sparta a Athény**

Otroci

- kromě vrstvy občanů zde žili také **otroci**
- neměli žádná práva
- nižší postavení měli také **cizinci a ženy**
- obyvatelé měst často obsazovali cizí území, na nichž zakládali **kolonie**

KOLONIE

= osady založené nějakým státem
na území cizího státu

Život ve Spartě

- **výchova** – chlapci od 7 let byli vychováváni mimo rodinu ve vojenském táboře
- výchova byla zaměřena na rozvoj fyzické zdatnosti a vojenských dovedností
- v aktivní vojenské službě byl Spartán **do 60 let**, většinu času trávil se svým vojenským oddílem
- **rodinu** mohli zakládat ve 30 letech
- **dívky** byly fyzicky zdatné, byly vychovávány k tomu, aby v případě válečných tažení svých mužů a synů byly schopny bránit Spartu

Athény

- leží na poloostrově Attika
- jsou dnes hlavním městem Řecka
- byly zde příhodné podmínky pro rozvoj **zemědělství, řemesel**
- byly zde bohaté **doly na stříbro**, kde pracovali otroci
- měli nejlepší **lod'stvo** – založili **námořní válečný spolek**, v němž veleli lod'stvům jiných států

Akropolis

je nejnavštěvovanější památkou v Athénách

Olympijské hry

- **první olympijské hry** se v Olympii uskutečnily roku 776 př. n. l.
- během konání olympijských her se dodržoval **posvátný mír**, zvaný **okecheiria** („zdržení se rukou od zbraní“), byly **zakázány všechny války a jiné násilné činy**
- olympijských her se směli zúčastnit pouze **svobodní občané řeckého původu** - vyloučení byli cizinci, otroci a ženy

Olympijský vítěz

- olympijský vítěz měl velký respekt
- vítězství na olympijských hrách bylo ceněno jako vítězství vojevůdce ve válce
- ve svém městě byl velkolepě uvítán, na jeho počest byla uspořádána slavnostní hostina
- od té doby měl zadarmo jídlo a často byl také osvobozen od daní
- měl též právo nechat si postavit sochu

Disciplíny

- běh** - závodníci běhali nazí a bosí
- čas se neměřil, šlo jen o to, kdo bude první
 - běhalo na vzdálenost jednoho stadia (asi 192 m)
 - až do 13. her byl tento běh jedinou olympijskou disciplínou
 - na 14. hrách přibyl běh na dvě stadia
 - na 15. dlouhý běh - ten se zprvu běhal na 7 stadií, jeho délka však v průběhu let nezůstávala stejná, ale kolísala mezi 7 a 24 stadii

pětiboj: hod diskem, skok do dálky, hod oštěpem, zápas, box

Zahájení OH v Aténách v roce 2004

Války a pád Řecka

- válka *mezi Athénami a Spartou* trvala 27 let, nakonec zvítězila Sparta
- vleklé války *oslabily řecké městské státy*
- toho využila sousední Makedonie, která Řecko ovládla – makedonským králem se stal **Alexandr Makedonský (Veliký)**, který k Řecku připojil Persii a Egypt a pronikl až do Indie

Vznik starověkého Říma

- celá Evropa dodnes žije z odkazu nejen starého Řecka, ale i starověkého Říma
- tato období byla tak významná, že si vysloužila pojmenování:

ANTIKA

Legenda o založení Říma

- Bratři – dvojčata *Romulus a Remus* pocházeli z jednoho slavného rodu
- ujala se jich vlčice, která je odkojila
- pak se jich ujal pastýř, který je vychoval se svými 12 syny
- v dospělosti chlapci zjistili, kdo jsou, a založili spolu město přímo tam, kde je vychovávala vlčice
- zápasili spolu, po kom se bude město jmenovat, ale nerozhodně, tak měla rozhodnout vůle boží – podle ní zvítězil Romulus, město tedy nazval **ROMA** (Řím)
- kolem města vyoral brázdu jako znamení budoucích hradeb
- když Remus brázdu přeskočil, bratr ho zabil a prohlásil:
„Kdo překročí hradby města, dopadne jako můj bratr!“

Vznik Říma

- město vzniklo v 8. stol. př. n. l.
- dodnes je to **hlavní město Itálie**
- legenda o založení Říma bratry je vymyšlená, skutečnost však byla jiná
- založili jej obyvatelé malých osad na **sedmi pahorcích okolo řeky Tiberu** tak, že vysušili mokřiny, vybudovali veřejné náměstí a kolem města postavili zdi

Řím královstvím a republikou

- zpočátku zde vládli králové, kteří však měli moc pouze omezenou, volilo je **shromáždění svobodných občanů** = **sněm** a radila jim rada starších = **senát**
- v roce 510 př. n. l. vyhnali Římané posledního krále a Řím se stal **republikou** - byl to nový druh státu, v němž nevládl král, ale zvolení nejvyšší úředníci
- v čele stáli vždy 1 rok **dva nejvyšší úředníci** = **konzulové** – ti byli i veliteli armády
- byla to doba neustálých válek
- postupně Římané **ovládli celou Itálii i celé Středomoří r. 146**

Války

- nejznámější byly boje proti městu **Kartágu**
= **punské války**, a proti **Keltům**
- války přinesly někomu velké **bohatství** – majitelům velkých statků, někomu však velkou **bídu** – stali se z nich **bezzemci**
(= občané, kteří přišli o svou půdu)
- nejhůř na tom byli **otroci** (byli to i váleční zajatci), kteří těžce pracovali nebo bojovali jako **gladiátoři**
(= otroci určení k zápasům pořádaným k pobavení římských občanů)

Gladiátoři

Konec římské republiky

- republika měla stále větší problémy, obyvatelé byli nespokojení, řešily se problémy chudých občanů i vzpoury otroků – povstání vedené gladiátorem jménem **Spartakus**
- výsledkem bylo převzetí moci jedním vládcem – v r. 45 př. n. l. se jím stal **Julius César** – ten byl r. 44 př. n. l. zavražděn

Caesar byl první žijící osobou
vyobrazenou na římských mincích

Vláda římských císařů

- od smrti Julia Césara již nebyla republika obnovena a moc se postupně dostala do rukou jedné osoby = **císaře**
- ten ovládal armádu i všechny provincie
- zanechali nám hodně památek, např.
Koloseum = stavba, kde se pořádaly zápasy gladiátorů (od r. 2007 patří mezi sedm nových divů světa)
- byli vzdělaní, rozvíjela se literatura, divadlo, výtvarné umění, filozofie, školství, stavitelství

Koloseum

Císař Augustus

- česky znamená „vznešený“
- nástupce Césara
- období jeho vlády se nazývalo **období římského míru** – vedl jen obranné války a spíše podporoval stavební činnost, změnil Řím z cihlového města na mramorové

Císař Kaligula

- následovník císaře Augusta
- ten byl naopak velmi krutý, byl nakonec zabit svou osobní stráží

Císař Nero

- nechvalně se proslavil vraždami nejen svých nepřátel, ale i vlastní matky a manželky
- říká se, že to byl právě on, kdo založil velký požár Říma

Kaligula a jeho tři sestry

Císař Klaudius

- velice schopný císař
- vedl říši k dobrému hospodářství
- připojil k ní další provincie
- císaři Augustus, Kaligula, Nero a Klaudius vládli **v 1. století n. l.**, kdy se objevilo nové náboženství -
křesťanství

Vrcholné období Říma

- ve 2. století n. l. se dostal Řím na svůj vrchol
- město mělo asi 1 milion obyvatel a bylo jedním z největších a nejbohatších na světě
- kromě středomoří ovládal část dnešní Velké Británie, Francie, Mezopotámie
- římsí vojáci pronikli i k nám (v období našeho pravěku)

Konec starověku

- od konce 4. století n. l. probíhalo
stěhování národů
- Barbaři násilím pronikali i za hranice Římské říše, která byla nakonec rozdělena na *západořímskou* a *východořímskou* část
- Východořímská pokračovala ještě 1000 let jako říše byzantská
- Západořímská byla ovládnuta Germány v roce **476 n. l.** (5. století n. l.)
= **konec slavného Říma, ale i konec starověku a počátek středověku**

Zdroje obrázků

Všechny uveřejněné odkazy [cit. 2011-04-23] dostupné pod licencí Creative Commons – <http://wikimedia.org/>

Klínové písmo:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cuneiform_script.jpg

Hrnčířský kruh

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pottenbakkersschijf.JPG>

Sfinga

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Great_Sphinx_of_Giza_2.jpg

Papyrus

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:P._Oxy._XXII_2331.jpg

Buddha

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Buddha_lantau.jpg

Velká čínská zeď

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:GreatWall_2004_Summer_4.jpg

Panthenón

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Parthenon_from_west.jpg

Knóssos

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Crete-Palace-Knossos.JPG>

Kyklopské hradby

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arkadiko2.jpg>

Železné meče

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Celtic_dagger,_scabbard_and_buckle.JPG

Zdroje obrázků

Všechny uveřejněné odkazy [cit. 2011-01-23] dostupné pod licencí
Creative Commons – <http://wikimedia.org/>

Akropolis

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Acropolis from south-west.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Acropolis_from_south-west.jpg)

OH Atény 2004

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Olympic flame at opening ceremony.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Olympic_flame_at_opening_ceremony.jpg)

Gladiátoři

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean-Leon Gerome Pollice Verso.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean-Leon_Gerome_Pollice_Verso.jpg)

Caesar mince

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:RSC_0022.jpg

Koloseum

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colosseo - panoramica - Scuba Beer.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colosseo_-_panoramica_-_Scuba_Beer.jpg)

Kaligula a jeho 3 sestry

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caligula RIC_0033.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caligula_RIC_0033.jpg)

Ostatní obrázky jsou převzaty ze: SMART Notebook - Galerie

Zdroje

- MÜLLER, Oldřich. *Dějepis pro 2. stupeň základní školy praktické*. 1. díl. 1. vydání. Praha : Parta, 2008. ISBN 9788073201128. s. 31 - 59.
- KOHOUTKOVÁ, H., KOMSOVÁ, M. *Dějepis na dlani* . 2. vydání. Olomouc : Rubico, 2007. ISBN 8073460653. s. 11 - 47.

